

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

13. An praeceptum annuae Communionis adimpleatur per sumptionem indignam Eucharistiae? Ex quo infertur, quod qui indignè communicaret, non incurreret poenas, vel censuras Ecclesiasticas, quae contra ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Ergo elapso Paschate cessat prædicta obligatio. Maior patet in præcepto audiendi Sacrum die festo, aut ieiunandi in perigliis, aut in Quadragesima, elapso enim eo determinato die, vel tempore, cessat obligatio. Minor quoad priorem partem certa est ex Decreto Innocentij supra adducto. Quoad posteriorem verò probatur, quia nulla circumstantia specialis est quæ suadeat hanc obligationem ex vi Ecclesiastici præcepti durare, ut patebit respondendo ad argumenta. Nunc solum aduerto gratis asserti aduersariis, Ecclesiam præcepisse duo, scilicet & suscipi Eucharistiam in Paschate, & non ulterius differri: nam eodem modo dici possit, cum Ecclesia præcipit auditionem Sacri singulis diebus Dominicis, præcipere auditionem eo die, & non ulterius differri illud opus diuini cultus, quod ab ipsa præscriptum est, ut fideles satisfaciant diuino præcepto communionis. Hæc autem Iacobus Grandus loco citato, cuius quidem opinio, ut diximus, probabilis est, non tamen probabilior, ut ipse putat, & ita nostram sententiam docet etiam Præpositus in 3. part. D. Thom. quæst. 80. art. 11. dub. 2. num. 63. in fine, ubi sic ait: Aduerte primum sententiam dicentem, eum qui non communicauit in die Paschatis, non teneri elapso tempore communicare, non esse omnino improbabilem, si absit scandalum, & statuta particularia propter multitudinem Doctorum in id conspirantium. Sic ille.

2. Non desinat tamen hic adnotare Ioannem de Lugo de Sacram. Eucharist. disp. 16. sect. 4. n. 66. circa præsentem questionem viam mediam tenere, docet enim non extingui obligationem communicandi elapso termino Paschatis, sed negat, quod ipsa vltior obligatio nouam semper culpam afferat. Vide illum, & non pigebit.

RESOL. XII.

An qui in Paschate communicauit indignè, satisfaciat præcepto Ecclesie?
Et an teneatur statim agere penitentiam, & iterum communicare? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 43.

§. 1. Negatiuè respondent Syluius in 3. p. 9. 80. art. 11. quæritur 2. & alij; quia cum præceptum Ecclesie sit quædam explicatio, & determinatio præcepti diuini, non est dubitandum, quod intendat præcipere communionem talem, qualem Christus præcepit, id est, piam, & religiosam. Et ita hanc sententiam docet Nugnus etiam in 3. p. 9. 80. art. 1. diff. 2. dub. vlt.

2. Sed ego affirmatiuam sententiam probabilior esse iudico, quia Ecclesia nihil aliud præcipit, quam ut in Paschate Corpus Domini sumatur. Ergo licet communicans indignè sacrilegium faciat, tamen quoad substantiam implet præceptum Ecclesie. Et ita docent Fagundez pr. 3. lib. 1. c. 6. n. 4. Pitigianus in 4. tom. 1. dist. 9. q. 3. art. 10. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 41. q. 12. Lopez in instrum. part. 1. cap. 11. §. renocari. Sotus de iustit. lib. 2. q. 3. art. 10. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 70. sect. 2. & alij, quos citat, & sequitur Villalobos in summ. tom. 1. tr. 7. diff. 42. num. 6. ubi sic asserit. [Aunque vno comulgue estando en pecado mortal, y peque en ello, cumple con este precepto. La razon es, porque la ley que manda hazer alguna cosa, manda la substancia, y no el modo, y assi el precepto del Baptismo se cumple, aunque sea en pecado mortal, y fauorece esto el estido de la Iglesia, que no obligar à boluer à comulgar al que desta manera comulgo.] Igitur qui indignè in Paschate Eucharistiam sumpsit, satisfecit præcepto Ecclesie, nec tenetur statim agere penitentiam, & iterum communicare, ut Doctores contrarij sentiunt.

Ergo

penitentiam, & iterum communicare, ut Doctores contrarij sentiunt.

RESOL. XIII.

An præceptum annua communionis adimpleatur per assumptionem indignam Eucharistia?
Ex quo inferitur, quod qui indignè communicaret, non incurreret in penas, vel censuras Ecclesiasticas, quæ contra transgressores huius legis imponerentur.
Et an præuidens impediendum esse à communionem tempore Paschali, teneatur communionem præuenire?
Et quid, si post Dominicam Resurrectionis credis impediendum esse à communionem, an obligeris Hebdomada Sancta communicare?
Et an si alicubi (ut est in Hispania,) adsit privilegium implendi præceptum annua communionis per totam Quadragesimam, teneatur quis in illo tempore sumere Eucharistiam, si præuidet non posse illam sumere tempore Paschali? Ex part. 11. tract. 7. & Misc. 7. Ref. 29.

§. 1. Affirmatiuè sententiæ olim adhæsi, & me citato nouissimè tenet Leander de Sacram. Ref. præteriti-
ment. tom. 2. tract. 7. disp. 3. q. 26. & me citato Basilius verb. Communio sacra, num. 14. & me citato Caspensis in Curs. Theol. tom. 2. tract. 22. disp. 9. sect. 7. num. 74. & me citato Gesualdus in Theol. Mor. tom. 1. tract. 12. cap. 4. num. 21. & me citato Dicastillus de Sacrament. tom. 1. tract. 4. disp. 10. dub. 9. num. 175. & me citato Cardinalis Lugo de Euchar. disp. 16. sect. 4. num. 83. & me citato Martinus de San Ioseph in monit. confess. tom. 1. tract. 9. de Euchar. num. 14. & me citato Franciscus Lugo de Sacrament. lib. 4. cap. 10. quæst. 3. numer. 29. quibus adde Castrum Palaum tom. 4. tract. 2. 1. punct. 15. num. 12. Trullench de Sacram. tom. 1. lib. 3. cap. 5. num. 13.

2. Verum nouissimè Pater Pasqualigus in Theolog. tom. 2. disp. 118. sect. 13. num. 66. negatiuam sententiam tenet, quia præceptum Paschalis communionis quoad substantiam est diuinum. Ergo non impletur per indignam communionem. Antecedens probatur. Præceptum diuinum communionis extra articulum mortis est indeterminatum, & ab Ecclesia determinatum est, ut executioni mandetur in Paschate, ita ut Præceptum Paschalis communionis de Eucharistico non habeat nisi determinationem temporis pro exequendo diuino: Ergo quoad substantiam est diuinum. Consequentia probatur. Præceptum diuinum de communionem obligat ad communionem dignam, quia cadit etiam super actum in-
ternum. Ergo.

3. Dices, Ecclesiam determinasse præceptum diuinum quoad substantiam communionis, non quoad modum dignitatis, atque adeo determinasse extra, & vltra præceptum diuinum, contra. Determinauit præceptum diuinum quoad obligationem ipsius; ita ut obligatio imposta à Christo, & relicta, ut determinaretur ad tempus Paschatis: ergo cum obligatio diuina sit non solum de substantia communionis, sed etiam de modo sumendi dignè, includit obligatio ista in præcepto Ecclesie, & determinatio Ecclesie non est vltra, & extra præceptum diuinum. Ita ille. Sed ego non recedo à sententia, quam docui, & quam esse communem nemo negabit, & ad argumentum Pasqualigi, & aliorum asserentium, quod Ecclesia determinat præceptum diuinum. Sed diuinum non solum obligat ad suscipiendum, sed ad dignè suscipiendum: ergo etiam Ecclesia.

4. Respondet vterque Lugo, Dicastillus, & alij. Dico

Dico igitur data maiori propositione argumenti, distinguo minorem, præceptum diuinum affirmatiuum quo præcipitur accipere, nego minorem; præceptum diuinum negatiuum quo præcipitur non accipere indignè, concedo minorem; hoc autem præceptum non determinatur ab Ecclesia, quin semper, & omnes obliget, solum determinat præceptum affirmatiuum communicandi, determinando tempus, hoc autem etiam, vt diuinum, solum ipsam susceptionem mandat, quæ potest benè fieri; quod autem non fiat malè, per aliud præceptum negatiuum naturale diuinum prohibetur. Quapropter si quis in articulo mortis indignè communicauit, & postea confiteatur, & doleat, non tenetur iterum communicare, quia præceptum affirmatiuum iam impleuit, quod tantum erat suscipiendi Eucharistiam. Responsiones ad alia argumenta videbis apud citatos auctores.

5. Ex his infert rectè Ochagauia de Sacram. tract. 2. de Euchar. q. 15. n. 6. cum aliis, qui indignè communicaret non incurreret pœnas, vel censuras Ecclesiasticas, quæ contra transgressores huius legis imponerentur, quia in rigore seruaret præceptum, & legem Ecclesiasticam. Sed hic oritur difficultas, an præuidens te impediendum esse à communione tempore Paschali, tenearis communionem præuenire? videris teneri, ne contingat ultra annum communionem differri. E contra est, quia per illam anticipatam communionem non videris satisfacere posse præcepto communicandi in Paschate. Aliàs si impedimentum non eueniret, vt consideratum est, non esses obligatus tempore Paschali communicare, cum iam præcepto communicandi in Paschate satisfeceris. Verùm de hac questione alibi à nobis actum, nunc assero tanquam omnino veram, si post Dominicam Resurrectionis credis te impediendum esse à communione, obligari hebdomada sancta communicare, quia eo tempore opus præceptum plenè exequeris, sicuti si hora decima cognoscis impediendum esse ab auditione Missæ, teneris ante eam horam Missam audire, quia præcepto audiendi Missam eo tempore teneris.

6. Verùm ex his oritur dubium curiosum, an si alicubi (vt teste Remigio in pract. confess. tractat. 3. cap. 3. §. 1. num. 3. & aliis est in tota Hispania) ad sit privilegium implendi præceptum annuæ communionis per totam quadragesimam, teneatur quis in illo tempore sumere Eucharistiam, si præuideat non posse illam sumere tempore Paschali? Affirmatiuè respondent aliqui, sed P. Dicastillo de Sacram. tom. 1. tr. 4. disp. 10. dub. 6. n. 161. hoc non videtur certum, & clarum, maxime si propriè loquendo non sit latum præceptum communicandi inter omnes illos dies, sed concessum priuilegium (vt fieri potest) quo quis eo ipso quod communique intra quadragesimam, non tenetur in illis quindecim diebus communicare; aliud enim est, habere priuilegium vt præceptum, quod nondum incipit virgere, censetur impletum pro illo tempore, in quo vrget per actum exhibitum ante illud tempus; aliud verò, extendere præceptum, vt vrgeat non solum in illo tempore, quo ante vrgebat, sed etiam in tempore antecedenti: quando enim solum priuilegium est, vt possit antecederet impleri per actum exhibitum in tempore, quo nondum vrget non tenetur quis anticipare actum, etiam si præuideat per totum tempus in quo vrget præceptum fore impeditum ad exhibendum talem actum. Quapropter si quis habeat (vt habent nonnulli) priuilegium anticipandi Horas Canon. ante tempus, in quo obligant, etiam si videat se fore legitime impediendum à recitatione Horarum toto tempore in quo vrget præceptum, non

teneretur anticipare vtendo suo priuilegio, quia nondum est tempus in quo vrget lex, & præceptum.

7. Hac ratione vsus, qui iam percrebruit, recitandi Horas Matutinas sequentis diei quasi ex priuilegio tacitè concessio hora quinta, idest audita quarta sub vesperum præcedentis diei, non censetur habere vim cogendi eum, qui videt se impediendum toto sequenti die, vt legat antecederet Horas Matutinas. Hæc Dicastillus, quæ quidem satis probabiliter dicta esse mihi videntur.

RESOL. XIV.

An excommunicati, suspensi, & interdicti excusentur à præcepto annuæ Communionis?

Et an si possent absolui, & nolent absolui eo fine vt non communicent in Paschate, peccarent contra præceptum?

Et an, qui sumeret Eucharistiam vno, vel altero die ante, vel post quindecim dies Paschales designatos pro adimplimento præcepti, adhuc satisfecisset præcepto?

Et an, qui non communicauit intra illos quindecim dies assignatos ab Ecclesia pro adimplendo præcepto annuæ Communionis, teneatur amplius communicare? vel an elapso anno, teneatur etiam sub præcepto communicare?

Et an si quis communicauit ex deuotione in Natiuitate Domini, & postea transgressus est præceptum in Paschate, an possit expectare usque ad sequenti Natiuitate, quo annum complet?

Et quid, si non communicauit à Ianuario usque ad Paschate?

Et quid, si communicauit post Ianuariam ante Paschate?

Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 14.

§. 1. **P**Utat Pater Auerfa de Sacram. Euchar. q. 2. sect. 3. vers. 3. quod si quis inuenitur centum annis aliqua impeditus, tenebitur præter aliam omnem obligationem, hoc speciali titulo absolutionem procurare quantum in ipso fuerit, ad hoc vt communique curare valeat.

2. Sed ego puto cum Leandro de Sacram. tom. 1. tract. 7. disp. 3. quest. 3. Isambert. in 3. part. D. T. tom. 1. quest. 80. disp. 6. art. 2. ver. & aliis versis moralibus, quod supradicti excusantur ab obseruantia huius præcepti, & proinde non teneantur etiam ex hoc capite procurare absolutionem, vt satisficiant huius præcepto. Quia ratione excommunicationis & interdicti, prohibiti sunt ab Ecclesia Sacramentorum esse participes. Ergo excusantur si per eos non sit vt absolutio detur.

3. Sed plus addit Pater Pasqualigus in cor. doct. tom. 2. disp. 118. sect. 9. n. 42. quod si prædicti possent absolui, & nolent absolui eo fine vt non communicarent in Paschate, peccarent contra præceptum, quia vellent in causam illius transgressi omni secundum citatos Doctores. Quod tamen habet difficultatem: Quia quamdiu sunt impediti, non obligantur præcepto, & proinde non habet locum præcepti, transgressio, cum ibi tantum sit vbi viget obligatio. Quod autem velint differre absolutionem in hunc finem, ne communicent in Paschate, non est velle transgredi præceptum, sed velle impedire ne superueniat obligatio præcepti. Et faciunt ea, quæ dixi in præcedenti ieiunij decis. 320. n. 3. & seq. de iis, qui assumunt huiusmodi rem non necessarium in eum finem, vt postea fatigati non teneantur ieiunare. Ita Pasqualigus.

4. Sed si querat hic obiter, an qui sumeret Eucharistiam vno aut altero die ante, vel post illos quindecim

Sup. hoc cũ eodè Ochagauia hic citato supra in Ref. 9. & sup. his seqq. in Ref. not. primæ not. seq. & in aliis eius primæ annot. Sup. hoc magis latè in Ref. not. seq. §. 5. et si Alibi supra in Ref. 8. & in aliis eius primæ annot.